

gatukont. 1 ex
miljö-Bbygg-
kontoret 1 ex

§ 89

Dnr 2007 0295 265

Miljöskyddsärende, kommunalt naturreservat och skötsel föreskrifter för Näset och Ebbarps by

Gatukontoret har med hjälp av miljö- och byggkontoret upprättat förslag till kommunalt naturreservat och skötsel föreskrifter för Näset och Ebbarps by. De två områdena berör enbart kommunal mark, som redan idag används som strövområden. Förslaget redovisades i konceptform den 23 maj 2007 för kommunstyrelsens arbetsutskott, som beslutade godkänna förslaget för samråd. Samrådshandlingar har sänts ut till berörda sakägare och förslaget har även funnits tillgängligt för granskning på gatukontoret under tiden den 13 juli 2007 till och med den 17 augusti 2007.

Arbetsutskottet diskuterar bestämmelserna och framtida vägsträckningar och förslår några ändringar.

Beslut

Arbetsutskottet tar under § 266/2007 upp ärendet nästa möte.

Viss mindre revidering av underlaget skall utföras.

Beslut

Arbetsutskottet beslutar under § 284/2007 behandla ärendet den 19 september 2007 då förändringarna införts i materialet.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunfullmäktige antar förslag till kommunalt naturreservat och skötsel föreskrifter för Näset och Ebbarps by.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar förslag till kommunalt naturreservat och skötsel föreskrifter för Näset och Ebbarps by.

Beslut

Kommunfullmäktige antar förslag till kommunalt naturreservat och skötsel föreskrifter för Näset och Ebbarps by.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Bildandet av det kommunala naturreservatet Näset

Ändrad 10 sep 2007, Åsa

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara Näset som naturreservat. Reservatet omfattar två delar av fastigheten Ebbarp 3:1 markerad med svart begränsningslinje på bifogad karta. För att trygga syftet med naturreservatet beslutar kommunfullmäktige att nedan angivna *föreskrifter med stöd av miljöbalken 7 kap 30 § om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet* ska gälla för reservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn: Näset

Skyddsform: Kommunalt naturreservat

Beslutsdatum:

Kommun: Osby

Församling: Osby-Visseltofta

Fastighet: Ebbarp 3:1, delar av, två områden

Markägare: Osby kommun

Förvaltare: Osby kommun

Läge: Vid Osbysjöns östra sida

Areal: 15 ha

Servitut, samfälligheter, nyttjanderätter mm: Hela Osbysjön är fågelskyddsområde.

Naturvårdsförvaltare: Osby kommun

Nuvarande markanvändning: Strövområde

Beslutsmotiv: Näset med Ebbarps by är ett naturskönt friluftsområde på cykelavstånd från centralorten och campingplatsen och med Skåneleden intill. Området har ett rikt kulturarv i form av kiselgursgravar, fågata och husruiner. Spår finns kvar av tidigare hävd och ett mål med reservatet är att delvis återställa det öppna landskapet från 50-talet. I sjön finns bland annat rödlistade arter som ål och sandkrypare.

Planförfattare: Åsa Bjerstedt

Syfte med reservatet

- Att bevara och tillgängliggöra Näset och Osbysjön för det rörliga friluftslivet.
- Att återuppta hävden av landskapet.
- Att gynna insektsfaunan och fågellivet.
- Att bevara och synliggöra kiselgursgravarna.
- Att underlätta fiskens reproduktion.

Föreskrifter med stöd av miljöbalken 7 kap 30 § om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att:

- Tälta eller ställa upp eller övernatta i husvagn, husbil eller liknande.
- Bryta kvistar eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
- Fånga eller samla in insekter eller andra djur eller på annat sätt störa djurlivet med undantag för fritidsfiske med spö.
- Framföra motorfordon.
- Elda annat än på anvisad plats.
- Medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur.
- Rida eller köra häst.

- Sätta upp skyltar.

Oaktat ovanstående regler får sådana åtgärder som behövs för områdets skötsel i enlighet med skötselplanen vidtagas.

Beskrivning av området

Området består av två delar, nämligen själva *Näset* i Osbysjön samt *Ebbarps by* ett stycke norr därom, öster om Ebbarpsvägen.

Näset

Näset utgörs av mader¹ och moränmark. I anslutning till moderna har kiselgur brutits varvid ett flertal dammar har bildats. Andra delar har tidigare nyttjats för bete och slåtter och har efter en lång tid av ohävd nu börjat återställas. Gles lövskog har börjat breda ut sig. På det svårtillgängliga borte hörnet finns sumpskog med björk och al. Detta område lämnas för fri utveckling. För att hålla landskapet öppet planeras bete av djur på området. Dessa ska hållas inne genom en färist vid bron.

Ebbarps by

Reservatets andra område består av en gammal inäga, slåttermark och åker, samt ett intilliggande kärr. Det finns en välbevarad jordkällare, en fägata och ett stengärde. Området betas av får. Vid återställningsarbetet har det lämnats stora hasselsnår och bärande träd för fågellivets skull. Grova ekstockar har placerats ut för att gynna insekter.

Friluftsliv

Näset är genom sitt läge mycket lättillgängligt för osbyborna och för besökande på campingplatsen. Området är attraktivt året runt, med möjlighet till strövtåg, skid- och skridskoåkning på sjön, bad och fiske. Isättningsplatser för båtar ökar tillgängligheten för hela sjön. Fisket underlättas genom anordnade fiskeplatser. Sjön utgör ett fågelskyddsområde och åtgärder vidtas för att ytterligare gynna fågellivet med goda förutsättningar för fågelskådning som följd. Utsiktstornet erbjuder natursköna vyer och även regnskydd. Flera vackert belägna grillplatser inbjuder till rast och vederkvickelse. Framkomligheten görs så god att även rörelsehindrade och familjer med småbarn har tillgång till delar av naturreservatet. Ebbarps by passeras av Skåneleden, som erbjuder ett fast vindskydd i närheten. Skåneleden ska framöver även ha sin sträckning ner till Näset.

Kultur

Näset och Ebbarps by bär vittnesbörd om tidigare hävd med bosättningar och den välbevarade fägatan samt tidig industrialism i form av spår efter brytning av kiselgur.

Kiselgur

Här på Näset i Osbysjön upptäcktes i början av 1890-talet en stor fyndighet av kiselgur, som består av en liten avlagrad kiselalg, från tiden efter inlandsisens tillbakadragande. Det finns även stora fyndigheter på moderna utmed Helgeåns in- och utlopp vid Osbysjön.

Exploateringen tog sin början med först en fabrik i Ö. Genastorp och sedan en i Hasslaröd. Brytningen gick till så att först tog man bort ett spaddjup torv eller humus, därunder låg kiselguren som skars med spade i lagom bitar som sedan ”kuttades” för att därefter saltorkas. Därefter brändes kiselguren i ugnar som upphettades till 1200 grader. Detta tog ungefär en vecka, man sa att guren kalcinerades. Sedan maldes och sållades kiselguren till ett pulver som

¹ Område nära vattendrag som regelbundet översvämmas

levererades ut till kunderna i säckar. Kiselguren är ett väldigt homogent och fint pulver där kornstorleken endast är två my.

Man sade att kiselguren hade minst ett hundratal användningsområden. I början var det mest som värmeisolerande massa och polermedel, därefter fick den för landet en avgörande och viktig del i Alfred Nobels framställning av sprängmedel, kiselguren var ett perfekt bindmedel för nitroglycerinet. Ett annat viktigt användningsområde blev filter för vattenrening och de flesta franska viner har passerat ett kiselgursfilter.

Så småningom blev fabrikerna hårt slitna och lönsamheten minskade, den sista brytningen skedde på 1970-talet i Ö. Genastorp och verksamheten lades ner 1982. När brytningen upphörde på Näset är oklart, men troligen skedde det på 50-talet.²

Torpgrunden på Näset i Osbysjön

Allt tyder på att detta varit en mycket tidig boplat. Vi vet genom olika fynd att Helgeåns utlopp i Östersjön har varit en viktig båtled för de tidiga jägarfolken som tog sig in i landet och bedrev jakt och fiske.

Näset har tillhört hospitalsgården Ebbarp och på slutet fungerat som undantagstorp. De som sist var bosatta på Näset var åbon Sven Persson och hans hustru Hanna Nilsson som flyttade hit den 25 juni 1819, då sålde de Ebbarpsgården till sin son Nils Svensson och livstids undantag tecknades för säljarna.

SVEN PERSSON född i Ebbarp 31 maj 1760 – död i Ebbarps Näs 15 nov. 1826

HANNA NILSSON född i Genastorp 10 jan. 1762—död i Lillstugan Ebbarp 18 juli 1849

I bouppteckningen efter Sven Persson framgår att de var bosatta på Näset och var ägare till en ko och två får, men ej några byggnader eftersom de ägdes av huvudgården.

På 1800-talet var det vanligt att man monterade ner och flyttade byggnader, så har också skett med torpet på Näset någon gång omkring 1840 dock senast 1849 då HANNA dog i Lillstugan framme i Ebbarps by. Lillstugan i Ebbarp finns fortfarande kvar.³

På 1830-talet utsågs byggnaderna på Näset till kolerasjukhus i händelse av att den fruktade sjukdomen skulle drabba trakten. Dessbättre behövde de aldrig användas. 70 år senare samlades traktens folk istället till dans och musik på samma plats.⁴

Mångfald

Insekter

Området har goda förutsättningar för många insektsarter. Åtgärder vidtas för att gynna dessa, till exempel genom utläggning av stockar och tillhandahållande av lämpliga foderväxter.

Fåglar

Hela Osbysjön är fågelskyddsområde med jaktförbud och fåglarna gynnas genom att lämpliga boträd sparas och högstubbar sparas och nyskapas. Fågelholkar placeras ut och bärande träd och buskar gynnas. Delar av Näset lämnas orört och svårtillgängligt för att undvika störningar.

² av Erik Ralsgård, Osby hembygdsförening, källa: Osby hembygdsförenings årsbok 1989

³ av Erik Ralsgård, Osby hembygdsförening, källa: Osby hembygdsförenings årsbok 1993

⁴ Om Näset i Osbysjön, Sven Ahlberg och Käll Anghagen

Fisk

Nedan presenteras förekommande fiskarter i Osbysjön och tillflödet Drivån samt inflödet av Helgeån upp till dammluckorna vid kraftverket i Västra Genastorp. Vattendraget har för svenska förhållanden många fiskarter. Följande arter har påträffats under senare tid: gös, abborre, gärs, ål, gädda, lake, öring, karp, sutare, mört, ruda, sarv, braxen, björkna, faren, id, benlöja, sandkrypare, bäcknejonöga, (mal). Flodkräftan dominerade tidigare i sjön, men slogs ut vid regleringen av sjön eller pesten. Fiskevårdsområdet har utan framgång försökt ersätta den med signalkräfta.

Populationsstorlekarna varierar kraftigt från rikligt till sparsamt förekommande. Den dominerande fiskarten är numera framförallt gös, som inplanterats i sjön för att decimera ett för stort vitfiskbestånd. Gösen leker och förökar sig i sjön: Dessutom görs förstärkningsutsättningar, vilket har givit effekt; vitfiskens dominans är ett minne blott.

Abborre och gädda som tidigare dominerade bland rovfiskarna har minskat i antal beroende bland annat på födokonkurrensen från gösen.

För att gynna gös och abborre läggs risvasar ut i sjön som lek- och yngelplatser, skydd samt föda. Den största av dessa vasar, "Loffes Vase", ligger i nordost om Näset. Denna anlades av Loffes far och underhålls till ära och minne av honom och Loffe.

Gäddan (*Esox lucios*) som tidigare fanns i stort antal har gått tillbaka. Dock fångas årligen ett antal 5-10 kg fiskar på spö och trolling.

Karpen (*Cyprinus carpio*) kom till sjön i början och mitten på 1900-talet som rymlingar från den tidens karpodlingsdammar. År 1998 beslöt Osby fiskevårdsområde att satsa på sportfiske riktat mot karp och därefter förstärktes det gamla beståndet med ett antal utsättningar av spegelkarp, vilket gjort sjön till ett attraktivt karpvatten med fiskar på 8-10 kg/st. Dessa fångas, vägs, mäts och sätts tillbaka i sjön. Någon föryngring kan man inte räkna med i en sjö av denna typ.

Laken (*Lota lota*) leker med gott resultat framförallt i forsarna vid Helgeåns inlopp i sjön och kan fångas med riktat fiske i hela sjön.

Sutare (*Tinca tinca*) och braxen (*Abramis brama*) finns i vackra exemplar och fångas som bonusfisk vid karpfiske.

Bäcknejonöga (*Lampetra planeri*) förekommer i omgivande bäckar och åar. Det är en bottenfisk som dör efter leken i åarna. Antingen hittar man dem i magen på gäddan eller som strandade lik i kanterna på ån.

Abborren (*Perca fluviatilis*) är bäst att fiska på sommaren vid vasar, grund och inlopp, betydligt svårare vid isfiske på vintern.

Öringen (*Salmo trutta*) är stationär och sparsamt förekommande vid åmynningarna. Utsättning av björkaåöring, vänneåöring och hönjarumsöring har skett under 80-, 90- och 2000-talen.

Hotade arter

Ålen (*Anguilla anguilla*) är numera en rödlistad art beroende på att den naturliga invandringen av ålyngel från lekplatserna i Saragassohavet har minskat dramatiskt. Anledningen till detta är till stor del okänd. Vad man vet med säkerhet är att kraftverksutbyggnaden i våra vattendrag

är anledning till att de köns mogna ål honorna, blankålen, som nästan uteslutande produceras i våra sötvatten omkommer vid passagen genom turbinerna. Mycket få ålhonor når havet levande i gott skick.

Osbysjöns grunda, varma vatten med genomflöde från Helgeån och Drivån ger en god tillväxtmiljö för ålen. Troligen blir den köns mogen, blankål, på 10-15 år. I sämre miljöer kan det ta 20-30 år innan ålen ger sig iväg till havet. Ålens rödlistning innebär restriktioner och förbud mot att fånga ål i havet och i vattendrag som ligger nedanför de tre första kraftverken utan särskilda anordningar som garanterar att blankål kommer oskadda förbi. Sådana system finns ännu ej utprovade. Mellan Osbysjön och havet finns mer än tre kraftverk vilket innebär att vi kan fortsätta sätta ut glasål och fiska ål som vanligt.

Sandkrypare (*Gobio gobio*) finns i Sverige nästan bara i Skåne. Det är en sällsynt, 8-14 cm stor bottenfisk med mustasch och vackert blåskimrande sidor.

Mal (*Silurus glanis*) fanns och finns i Helgeåns vattensystem. Den kan bli mycket stor. Det svenska rekordet är 180 kg och i Osbysjön har fångats väldiga exemplar. Det gamla beståndet finns kvar i sjön Möckeln och i ån ner till Delaryd. Enligt en artikel i Norra Skåne från 18 februari, 1999 fångades på 80-talet en årsgammal mal i en kräftbur i Vieån vid Verum. Samma år sågs en jättemal i Sibbarp i Osbysjön. Detta är det sista kända observationen. Uppströms Helgeån finns fortfarande lämpliga miljöer för mal. Osbysjön är fördärvad med tanke på malens reproduktion. Dock kan man inte utesluta att mal kan komma in med nedströmmande vatten från Småland. Troligen överlever ej heller dessa kraftverksturbinerna.

Om någon mal fångas måste den sättas tillbaka död eller levande i sjön. Fotografera – Dokumentera - Rapportera!

Effekter av åtgärderna på Näset

Före kraftverksbyggnaden i Helgeån var regleringen beroende av kvarnar, sågar och annan kraftutvinning mycket måttlig med påföljd att de stora madområdena längs sjön och åns stränder svämmade över varje år. Det skapade goda betingelser för en riklig reproduktion. Nu är sjön veckoreglerad med högsta nivå 71,85 meter över havet (m ö h) på måndagar och lägsta nivå 71,50 m ö h på fredagar. Det betyder att Osbysjön sällan drabbas av översvämningar. Gäddans miljö har således starkt försämrats.

Våra åtgärder på Näset syftar i första hand på att förbättra och utöka de miljöer som gäddan kräver för sin reproduktion. Gäddan leker mars – maj. Leken börjar på mycket grunt vatten med riklig vegetation, gärna starrgräs, typ översvämmande mader. Gäddans rom är klibbande och häftar fast vid vegetaionen. En 2 kg gädda har ca 40 000 -50 000 romkorn. För att rommen ska kläckas krävs 120 dygnsgrader, det vill säga om vattentemperaturen är 10° C tar det 12 dygn till kläckning. Genom att skapa grunda kanaler, som förbinder sjön med två av kiselgursdammarna, kan högvattnet svämma över maderna runt dammarna och gäddan kan följa med och lägga sin rom. Helst ska sedan gäddorna genast gå ut i sjön igen, så att ynglen, som behöver protein, blir ensamma om den mängd av djurplankton som frodas i de översvämmande maderna och dammarna. Därefter är det en fördel att kunna stänga kanalerna med luckor efter leken, så att ynglen kan växa till i lugn och ro på djurplankton, så att kannibalismen blir så låg som möjligt. Vid höstflödet eller nästa vår kan ynglen gå ut i sjön för att växa till på fiskdiet.

Alla diken som rensas till gammal befintlig botten under 71,85 m ö h kommer att öka gäddans lekmiljö. Översvämmade mader och öppna diken skapar vegetationsrika miljöer med *varmt* vatten som gynnar snabb kläckning av rommen och riklig djurplanktonproduktion.⁵

Ärendets handläggning

Utöver kommunens finansiering har bidrag erhållits från länsstyrelsen för markinköp, från Region Skåne för landskapsvårdande åtgärder samt NIP-pengar från staten. Osbysjöns Fiskevårdsområde och Osby Hembygdsförening delfinansierade projektet med arbetstimmar. Åtgärderna har delvis utförts via gröna jobb. Naturbruksgymnasiet har också bistått med arbete. Hjälp och utbildning har erhållits från HUT-Skånes projekt Naturvårdssatsningen. Kontakter har tagits med länsstyrelsen under projektets gång. Mål- och åtgärdsförslag har tagits fram av Mikael Svensson.

Prioriteringar bland mål och åtgärder har skett i samråd med Osbysjöns fiskevårdsområde, Osby Hembygdsförening, Snapphanerikets turistförening, Gatukontoret och Samordningsgruppen för en Hållbar Utveckling i Osby. De har även bidragit med kunskap och bakgrundsinformation.

Inrättande av det kommunala naturreservatet har skett genom beslut i kommunfullmäktige i Osby kommun datum.

Skötselplan⁶

Mål och åtgärder för planeringsområden

Hela naturvårdsobjektet är indelat i planeringsområden som redovisas och numreras översiktligt nedan och mer detaljerat på skötselplanekarta (bilaga 1). Planeringsområdena redovisas här skötselområdesvis enligt följande:

Näset

Område 1

Liten höjd på smal landtunga på båda sidor vägen ut mot Näset. Området gallrades i början av 2000-talet.

Mål

Gles ekskog. På lång sikt skall området skötas så att det får karaktär av en gles ekhage, med utsikt mot såväl södra som norra Osbysjön.

Åtgärder

Gallring av befintligt ekbestånd. Vid gallringen sparas träd som har förutsättningar att bli fina hagmarksekar. Förutom ek sparas bok och enstaka större tallar. Gallringen görs i flera omgångar med målet att kunna ta ut ett visst timmervärde. Hela beståndet skall gallras och underrojas, även brynet mot sjön, för att erhålla fri sikt.

⁵ Reservat Näset. Osbysjön, Sven Albinsson

⁶ efter förslag av Mikael Svensson

Område 2

Vändplan och angöringspunkt. I området finns ett utsiktstorn och en bro över till Näset.

Mål

Angöringspunkt för besökande. Vid parkeringsplatsen finns enklare serviceinrättningar i form av torrtoalett, grillplats, permanenta bord och bänkar samt soptunnor och vedskjul. Isättningsplatser för båtar finns för såväl norra som södra delen av sjön. Skyltar informerar om områdets karaktär och historia, samt tillgängliga promenadstråk. Landningsplats för båten Elsa Fortuna.

Utsiktstornet ska erbjuda fri sikt över Osbysjöns båda delar. I området skall erbjudas fri sjöutsikt åt alla håll. Enstaka större träd sparas tillsammans med några videbuskage. Längs norra stranden, mellan vändplanen och vallen till gångbron sparas ett parti med vass och videbuskage.

Åtgärder

Anläggning och iordningställande av angöringspunkt. Utökad parkeringsplats med tydliga parkeringsplatser. Byggande av toalett. Uppställande av ytterligare permanenta bord och bänkar. Iordningställande av permanent, handikappanpassad grillplats och vedskjul. Isättningsplats i norr och söder för båtar och brygga för Elsa Fortuna. Uppsättning av skyltar.

Bron förses med färast för att möjliggöra djurhållning på ön.

Kraftig röjning och gallring av området söder om vändplanen/parkeringen. Vidkroniga ekar och björkar sparas tillsammans med någon tall. Asp, klibbal och merparten av björken tas bort.

Område 3

Ekdominerad skog på Näsets norra del. Området har tidigare varit betydligt öppnare och här finns fortfarande en del enar kvar från den tid då området betades. Jordarten är grovblockig morän. I området finns ruinerna efter en gammal boplats.

Foto: Åsa Bjerstedt

Mål

Gles ekdominerad skog, på lång sikt skall området få karaktären av ekhage. Området skall vara så öppet att enarna trivs. Sjöutsikt i hela området. Vedlevande insekter, svampar, lavar och mossor ska gynnas genom nyskapande av död ved. På sikt är hävd genom bete önskvärt. En grillplats med bord och bänkar finns på höjden. Stigen tvärs över området handikappanpassas.

Åtgärder

Gallring av ek. Vid gallringen tas främst timmerträden ut, medan mera vidkroniga och senväxta stammar sparas. Förutom ek sparas bok, avenbok och rönn. Björken gallras mycket hårt, enstaka större björkar görs till högstubbar. Alla döda träd, stående såväl som liggande, sparas. Gallringen skall ske ända ner till brynet mot sjökanten så att fri sjöutsikt erhålles. Kraftig underröjning i hela området. Stigen genom området handikappanpassas. Husruinerna skyltas upp med husens historia. En siluettbild av Osby sätts upp för att identifiera de byggnader som syns över sjön. Grillplatsen och bordet på kullen bevaras.

Område 4

Litet parti med tät olikåldrig och ogallrad skog längst upp i nordväst på Näset. Ek, bok och björk dominerar, men det finns ett betydande inslag av ung och medelålders gran. Vid stigens slut finns en spontant uppkommen grillplats, vilken permanentas och handikappanpassas. Även stigen dit görs tillgänglig för handikappade.

Mål

Tät lövskog som lämnas för fri utveckling.

Åtgärder

Fri utveckling efter borthuggning av all gran. Unga granplantor hålls sedan efter kontinuerligt. Endast minimala röjningsinsatser för att hålla stigen fri. Mjuka partier görs fastare för att underlätta för rullstolar och barnvagnar. Anordnande av handikappanpassad grillplats. Martallar sparas.

Område 5

Ung björkskog på vad som varit helt öppna fuktängar fram till slutet av 1970-talet. De gamla ängarna är helt igenväxta. Grässvålen är upplöst och i stor utsträckning ersatt av mossor.

Mål

Glest björkdominerat bryn mellan ekskogen och de öppna fuktängarna. På sikt är kontinuerlig hävd genom bete nödvändigt.

Åtgärder

Mycket kraftig gallring av björk uppslaget. Endast enstaka träd sparas. Marken bearbetas genom fräsning för att återetablera gräsväxten.

Område 6

Tätt sumpskogsbestånd längs Stora å dominerat av björk och gråvide samt med ett litet inslag av klibbal.

Mål

Buskmark med inslag av enstaka träd. Skall fungera som insynsbarriär mellan dammarna och stigen/grillplatsen på öns nordvästra del.

Åtgärder

Kraftig gallring av trädskiktet. Gråvide och enstaka träd sparas för att bevara ett buskparti. Marken fräses för att återetablera gräsväxten på de gallrade partierna.

Område 7

Ung björkskog på vad som har varit helt öppna fuktängar fram till slutet av 1970-talet. De gamla ängarna är i det närmaste helt igenväxta. Grässvålen är upplöst och i stor utsträckning ersatt av mossor. Genom området löper ett numera nästan helt igensatt dike i öst-västlig riktning.

Mål

Öppen betesmark, alternativt slåtteräng, i direkt anslutning till de gamla kiselgursdammarna. Enstaka träd får finnas i övergångszonen mot torrare mark i norr, öster och söder. Området

skall ingå i ett större sammanhängande parti med öppna fuktängar och dammar och erbjuda goda häckningsplatser för mindre arealkrävande våtmarksfåglar som t.ex. gulärla och enkelbeckasin.

Åtgärder

I det närmaste fullständig avverkning av björk och klibbal. Enstaka träd sparas i direkt anslutning till omgivande bryn, men då endast äldre träd som uppvisar tydliga tecken på att ha växt i en öppen miljö. Marken fräses för att få bort så mycket stubbar som möjligt och för att på ett snabbare sätt återfå gräsväxten.

Iordningställande av diket för att möjliggöra hävd. Området bör hävdas genom slåtter eller bete, eller en kombination.

Område 8

Området består av gamla kiselgursdammar med omgivande mader. Området är i stort sett öppet. På dammvallar och andra högre partier finns ett uppslag av framför allt klibbal och björk.

Mål

Öppen, helt trädfri betesmark, alternativt slåtteräng, i direkt anslutning till de gamla kiselgursdammarna. Området skall ingå i ett större sammanhängande parti med öppna mader och dammar och erbjuda goda häckningsplatser för mindre arealkrävande våtmarksfåglar som t.ex. gulärla och enkelbeckasin.

Dammarna ska utgöra lek- och uppväxtmiljöer för fisk och grodor. Förutsättningarna för att öppna upp kanaler mellan den större dammen längst i nordväst och Store å skall utredas. Några dammar bör lämnas utan kontakt med Osbysjön för att gynna grodor och vattenlevande insekter.

Vandringsled ansluter till befintliga stigar på områdena 4 och 13.

Åtgärder

Fullständig avverkning av träd och buskar. I de fall det behövs (förmodligen mycket litet behov) kan marken fräsas.

Anläggande av öppna kanaler mellan Store å och befintliga damm. Om möjligt bör trösklar anläggas så att dammarna håller rejält med vatten även vid lägsta regleringsnivå i Osbysjön, 71,50 m.ö.h.

Området bör hävdas genom slåtter eller bete, eller en kombination.

Spänger anbringas för ökad tillgänglighet. Uppröjning för att möjliggöra passage på dammarnas ytterkanter. Kiselgursgravarna förses med skyltning om brytningens historia. Ett mindre schakt öppnas och materialet stackas för att visa hur det såg ut och gick till.

Område 9

Tätt björk- och klibbalsdominerad skog längst i väster. Området är mycket svårtillgängligt, i princip endast åtkomligt från båt. Antalet besökare är därför litet.

Mål

Sumpskog, lämnas för fri utveckling. Området skall ges en skarp gräns mot angränsande öppna områden.

Åtgärder

Fri utveckling. Inga ytterligare åtgärder.

Område 10

Ogallrad lövdominerad skog, med betydande uppslag av björk i zonen ut mot de öppna fuktängarna. Området har ej berörts av avverkningarna i början av 2000-talet.

Mål

Glest trädklätt bryn på gränsen mellan öppen mark och skogen på Näsets södra och östra delar. Gränsen mellan skog och öppen mark skall flyttas österut så långt som möjligt. Fri sjökontakt i söder.

Åtgärder

Kraftig gallring och röjning. All gran tas bort. Björk och klibbal avverkas så gott som fullständigt, endast äldre träd sparas. I de fall det behövs (förmodligen litet behov) kan marken fräsas. Frihuggning av större lövträd, främst ek och bok. Träd som uppvisar tydliga tecken på att ha växt upp i ett öppet landskap ska sparas.

Område 11

Liten dunge med högre träd, främst klibbal och tall.

Mål

Orörd skogsdunge med lämpliga boträd för rovfåglar eller häger.

Åtgärder

Fri utveckling av befintlig skog. Enda insatserna består i att man kontinuerligt håller efter gran i beståndet.

Område 12

Ogallrad lövdominerad skog på en liten kulle. Nedanför kullen finns en imponerande vrakek omgiven av flera bokar. Området har ej berörts av avverkningarna i början av 2000-talet.

Foto: Åsa Bjerstedt

Mål

Kullen ligger mycket strategiskt i nära anslutning till de öppna markerna på Nässets västra sida. Efter kraftig gallring och underröjning kan kullen fungera som en naturlig utsiktsplats. Målsättningen är att skapa fria siktytor såväl västerut som söderut ner mot södra delen av Osbysjön. Den gamla vrakeken erbjuder livsmiljöer för såväl sällsynta och hotade skalbaggar som många andra vedlevande organismer. Det döda trädet skall friställas i görligaste mån.

Åtgärder

Kraftig gallring och röjning. All gran tas bort. Kraftig gallring bland övriga trädslag tills man uppnått fri sikt åt väster och söder. Frihuggning av den gamla eken, framför allt mot söder och sydväst. Avverkning eller stamkvistning av bok för att skapa en så ljus, öppen och torr miljö som möjligt. Träd som uppvisar tydliga tecken på att ha växt upp i ett öppet landskap ska i första hand sparas. Skapa högstubbar och lämna stampartier av avverkade grova lövträd som lågor.

Område 13

Stort område med produktionsskog av ek. Området gallrades ordentligt i början av 2000-talet. I området finns en spångad led och en iordningställd grillplats. I området finns ett visst inslag av högstubbar och död ved, inte minst efter januaristormen 2005. I anslutning till grillplatsen finns en liten vik som erbjuder badmöjligheter. Även där finns en enkel eldstad samt en liten bänk.

Mål

Gles ekskog, på lång sikt bör områdets karaktär utvecklas i riktning mot en gles ekhage. Vedlevande insekter, svampar, lavar och mossor ska gynnas genom nyskapande av död ved. Området skall vara så öppet att enarna trivs. God genomsiktighet med sjökontakt i hela området. På sikt är hävd genom bete önskvärt. Eldstäderna och bänken bibehålls.

Åtgärder

Fortsatt gallring och röjning. All kvarvarande gran tas bort. Kraftig gallring bland övriga trädslag; under den kommande 15-årsperioden bör antalet stammar halveras genom generell utglesning av beståndet. Frihuggning av större lövträd, främst ek och bok. Träd som uppvisar tydliga tecken på att ha växt upp i ett öppet landskap ska sparas. Nyskapande av död ved i form av högstubbar och lågor.

Område 14

Litet kärr med gles trädförekomst.

Mål

Gles sumpskog. Området lämnas för fri utveckling.

Åtgärder

Fri utveckling av befintlig skog. Enda insatserna består i att gran kontinuerligt hålls efter.

Område 15

Låg moränrygg mellan ett litet kärr och sjön. Gott om äldre träd som växt upp i en öppen miljö. Vandringsleden går uppe på ryggen. Udde med grovblockig morän och tät lövskog. Spontant uppkommen eldstad på uddens södra del.

Mål

Glest trädbestånd med vidkroniga träd på moränryggen. Udden röjs från gran och lämnas för fri utveckling.

Åtgärder

Gallring. All gran tas bort. Träd som uppvisar tydliga tecken på att ha växt upp i ett öppet landskap ska sparas. Nyskapande av död ved i form av högstubbar och lågor. All gran tas bort varefter området på udden lämnas för fri utveckling. Eldstaden av enklare slag bibehålls.

Område 16

Tät strandskog. Inslag av äldre, vidkroniga träd längs vandringsleden.

Mål

Gles strandskog. Vedlevande insekter, svampar, lavar och mossor ska gynnas genom nyskapande av död ved. Området skall vara så öppet att enarna trivs. God genomsiktighet med sjökontakt i hela området. På sikt är hävd genom bete önskvärt.

Åtgärder

Gallring och röjning. All kvarvarande gran tas bort. Kraftig gallring bland övriga trädslag, främst i strandzonen för att skapa sjökontakt. Frihuggning av större lövträd, främst ek och björk. Träd som uppvisar tydliga tecken på att ha växt i ett öppet landskap ska sparas. Nyskapande av död ved i form av högstubbar och lågor.

Område 17

Sumpig strand med vass och videbuskage. Ett visst uppslag av björk, klibbal och brakved.

Mål

Busk- och vassdominerat strandparti utan inslag av träd.

Åtgärder

Fullständig avverkning av björk, klibbal och andra träd. Stubbfräsning.

Område 18

Gles, nyligen utgallrad björkskog på det som fram till 1970-talet var öppen ängsmark. Tät strandskog med rikt inslag av videsnår längst i öster. Genom området går ett i princip helt igensatt dike i öst-västlig riktning.

Mål

Gradvis avverkning och utgallring av björken för att öka den sammanlagda ytan öppen mark. Trädgränsen skall flyttas österut. Utglesning av strandskogen för att skapa fri sikt från utsiktstornet till Store å. Martallar sparas.

Åtgärder

Avverkning och kraftig gallring i trädbeståndet. Träd som uppvisar tydliga tecken på att ha växt i ett öppet landskap ska sparas. Nyskapande av död ved i form av högstubbar. Marken fräses för att få bort så mycket stubbar som möjligt och för att på ett snabbare sätt återfå gräsväxten.

Iordningställande av diket för att möjliggöra hävd. Området bör hävdas genom slåtter eller bete, eller en kombination av dessa.

Färist byggs i anslutning till bron för att möjliggöra hållande av betesdjur.

Ebbarps by

Ebbarpsgården är en av nio hospitalsgårdar i Osby som tillhört klostret och hospitalet i Thumatorp (nuvarande Ö.Tommarp på Österlen)⁷.

⁷ källa: Erik Ralsgård Osby Hembygdsförening

Område 19 (=34)

Området består av en gammal inäga med välbevarad jordkällare. Ett enkelt vindskydd för fåren har rests. Områdena 19-21 är inhägnade.

Mål

En öppen miljö med rik förekomst av hasselrunnor och bärande träd, samt hamlade almar.

Åtgärder

Alm och bärande träd, som rönn, hagtorn, benved, apel, slån och fågelbär friställs och gynnas. En del av de uppväxande almarna hamlas. Ett hörn lämnas orört för fågellivets skull. Död ved i form av gammal hassel och andra lövträd sparas. Fågatan hålls röjd och stengårderna återställs. Den resulterande öppna marken besås med ängsfrön från lokala ängar. Området hävdas med bete eller slåtter.

Område 20 (=35)

Gammal slåttermark med flera grova ekar inväxta bland asp och björk. Områdena 19-21 är inhägnade.

Mål

En hagmark med bärande träd och buskar.

Åtgärder

All gran tas bort. Ekarna och en del av de grova asparna frihugges, liksom alm och grov sälg. Björken gallras kraftigt. Några träd topphuggs eller sargas för att skapa högstubbar och savflöden, samt på lång sikt en god förekomst av tickor och andra trädlevande svampar. Ett litet kärr i områdets södra del frihugges. Fågatan hålls fri och stengårderna återställs. Grov björkstock läggs ut i såväl solexponerade som skuggiga lägen.

Område 21 (= 36)

I söder finns en gammal åker som blivit kärr och vuxit igen med vide och björk. Norra delen är ett ursprungligt kärr, som förmodligen inte varit plöjt. Områdena 19-21 är inhägnade.

Mål

Målet i söder är friställda slänter mot norr och öster. I övrigt lämnas området för fri utveckling. I norra delen skapas en öppen gräsdominerad kärräng, samt glea ekpartier som släpper ner solljus till marken.

Åtgärder

Plockhuggning eller topphuggning av björk genomförs i söder för att friställa slänterna i norr och öster. Norra delen röjs hårdare och ekpartierna gallras.

Tack

Ett särskilt tack till Osby Hembygdsförening genom Erik Ralskog och Artur Strid och Osbysjöns Fiskevårdsförening genom Torsten Nilsson och Sven Albinsson som bidragit med kunskap och kloka åsikter samt ägnat många obetalda timmar till projektets genomförande. Kunniga entusiaster för världen framåt.

Bilaga 1- karta över skötselområden
Bilaga 2- ekonomisk karta från 1936
Bilaga 3 ekonomisk karta
Bilaga 4- ortofoto från år 2003

Källförteckning

Tryckta källor

Flygbilder från andra världskriget: Lunds universitet, <http://hilma.keg.lu.se/website/flygbilder/viewer.htm>

Ortofoto

Jordartskarta

Ekonomisk karta från 1936

Ekonomisk karta, Sibbarp 3D9H, kartlagd 1973-74

Resolution om jaktförbud på fågel i Osbysjön, länsstyrelsen

Om Näset i Osbysjön, Sven Ahlberg och Käll Anghagen

Otryckta källor

Förslag till skötselområden av Mikael Svensson, 2005

Kisलगur och Torpgrunden på Näset i Osbysjön, sammanfattning ur Osby Hembygdsförenings årsböcker 1989 och 1993 av Erik Ralsgård

Reservat Näset. Osbysjön, sammanställning av Sven Albinsson 07-01-26

Bilaga 1
2(2)

Holmön

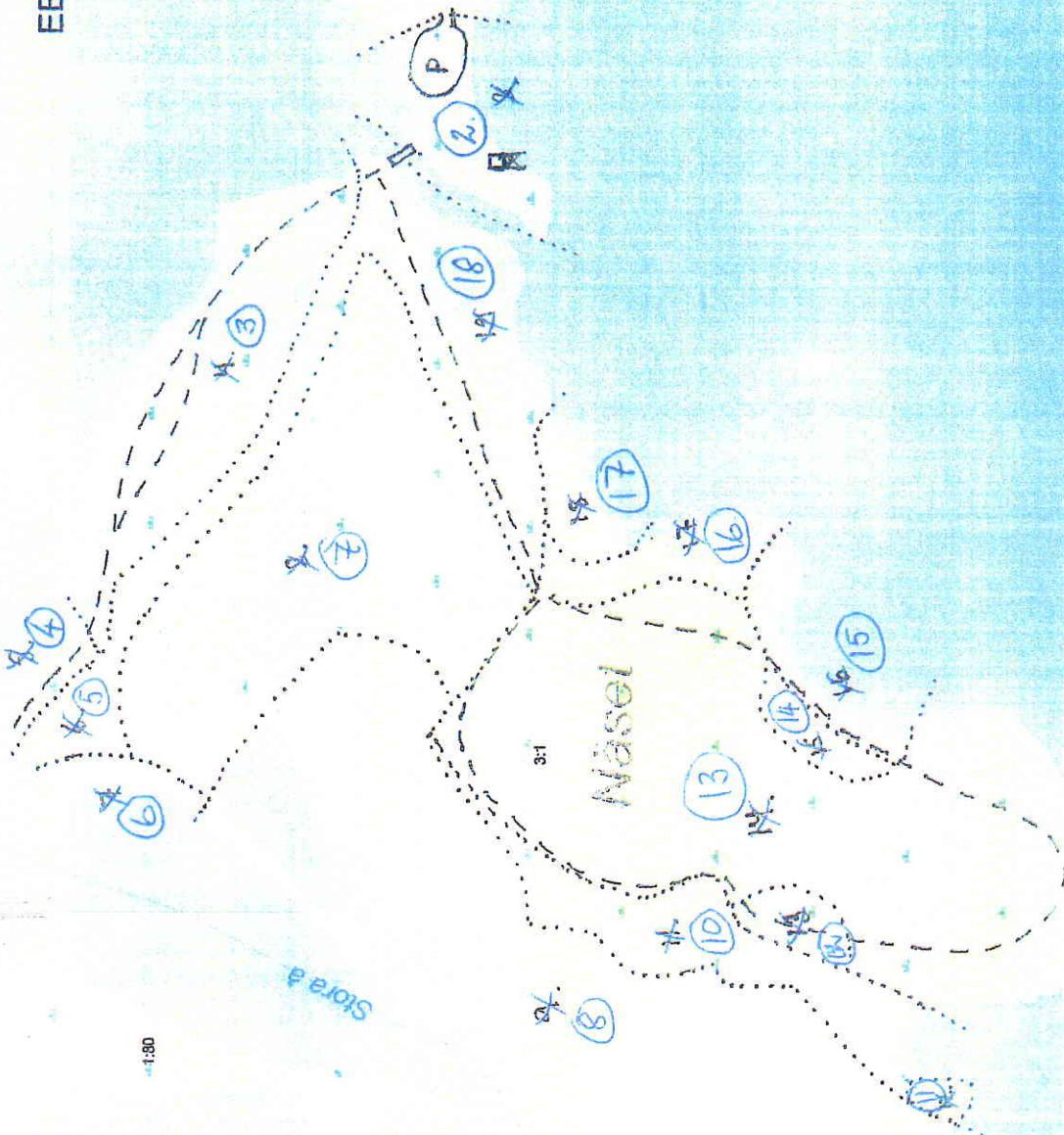
EBBARP

Hagersjön

SIBBARP

Näsel

Ekekull

Karta över

EBBARP 3:1

Osby socken, Skåne län

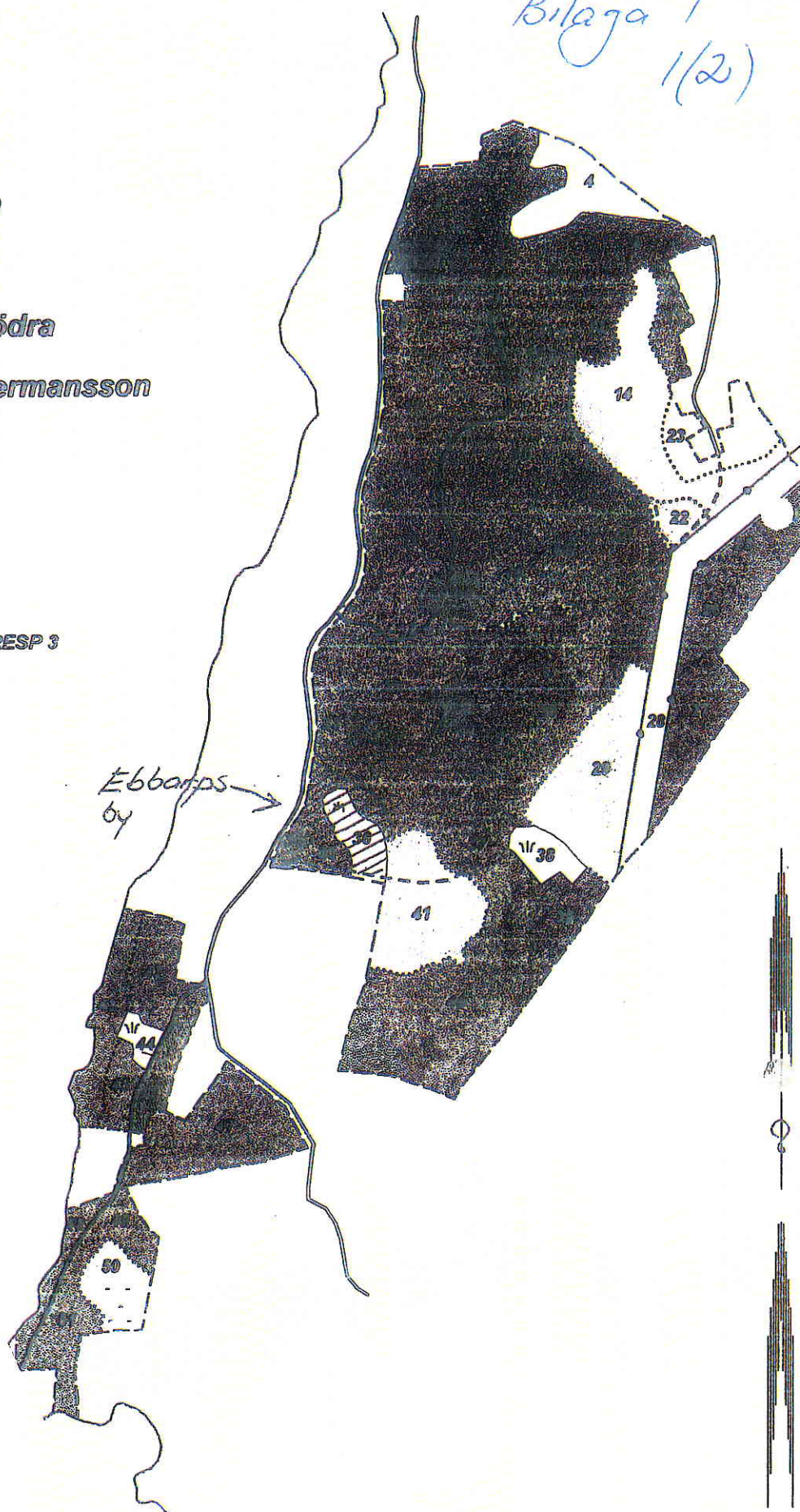
Upprättad år 1997 av

Skogsvårdsstyrelsen Södra

Götaland genom Stig Hermansson

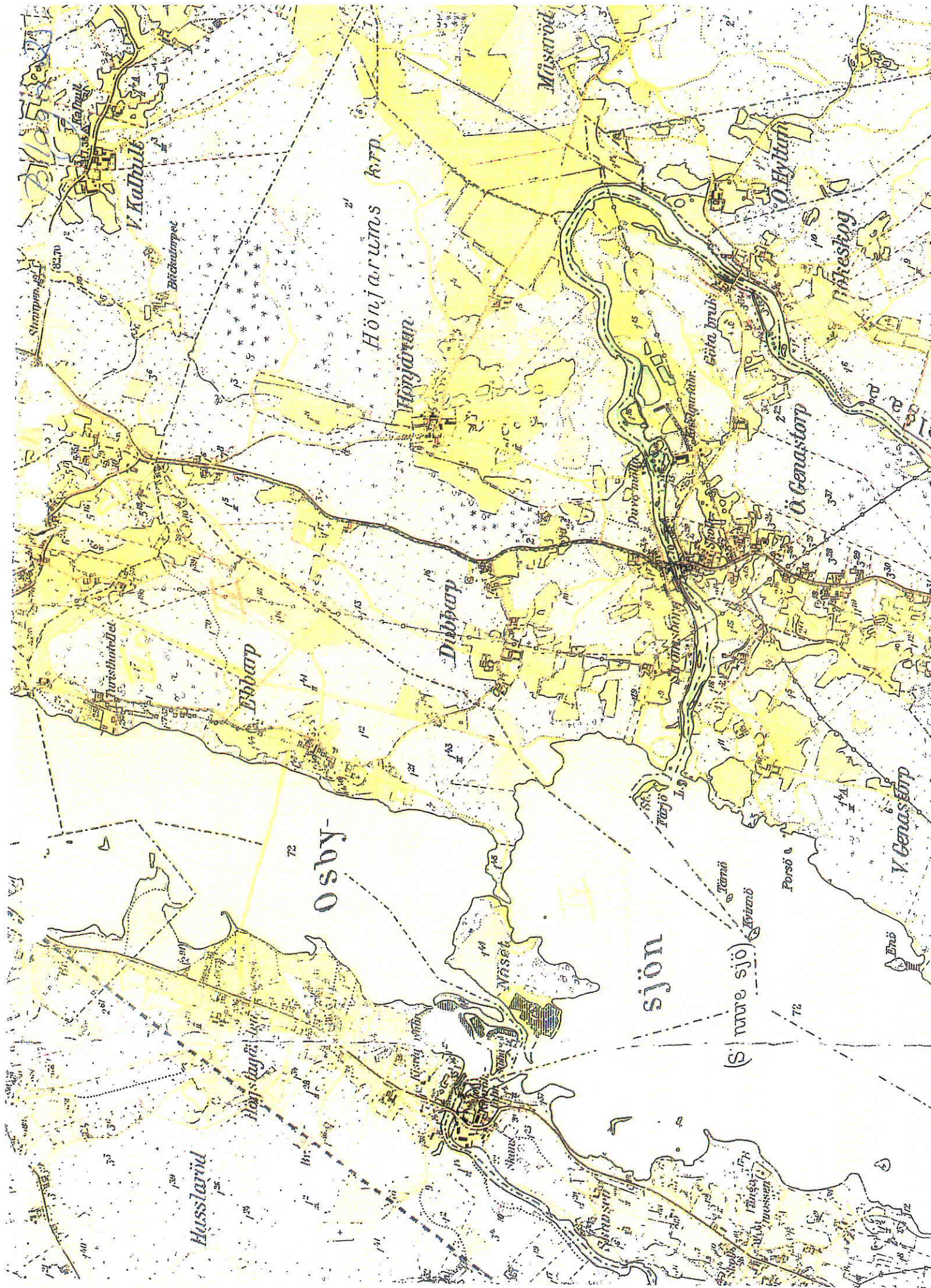
ATGÄRDSFÖRKLARING, ANG 1-2, RESP 3

	Föryngringsavverkning
	Successiv avverkning
	Gelring
	Röjning
	Återväxtstygårder
	Avverkning av ÖF

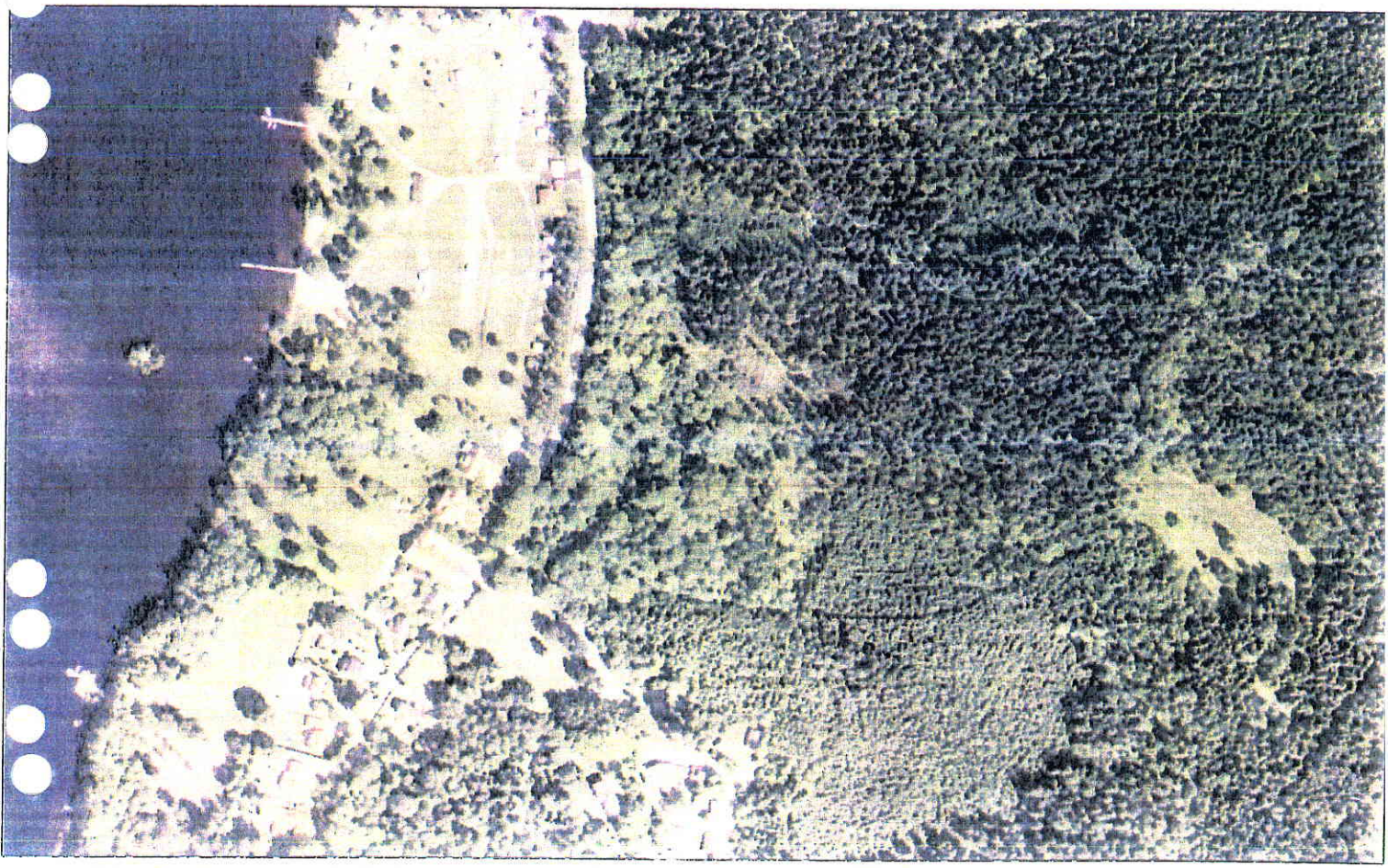
Skala 1:10 000

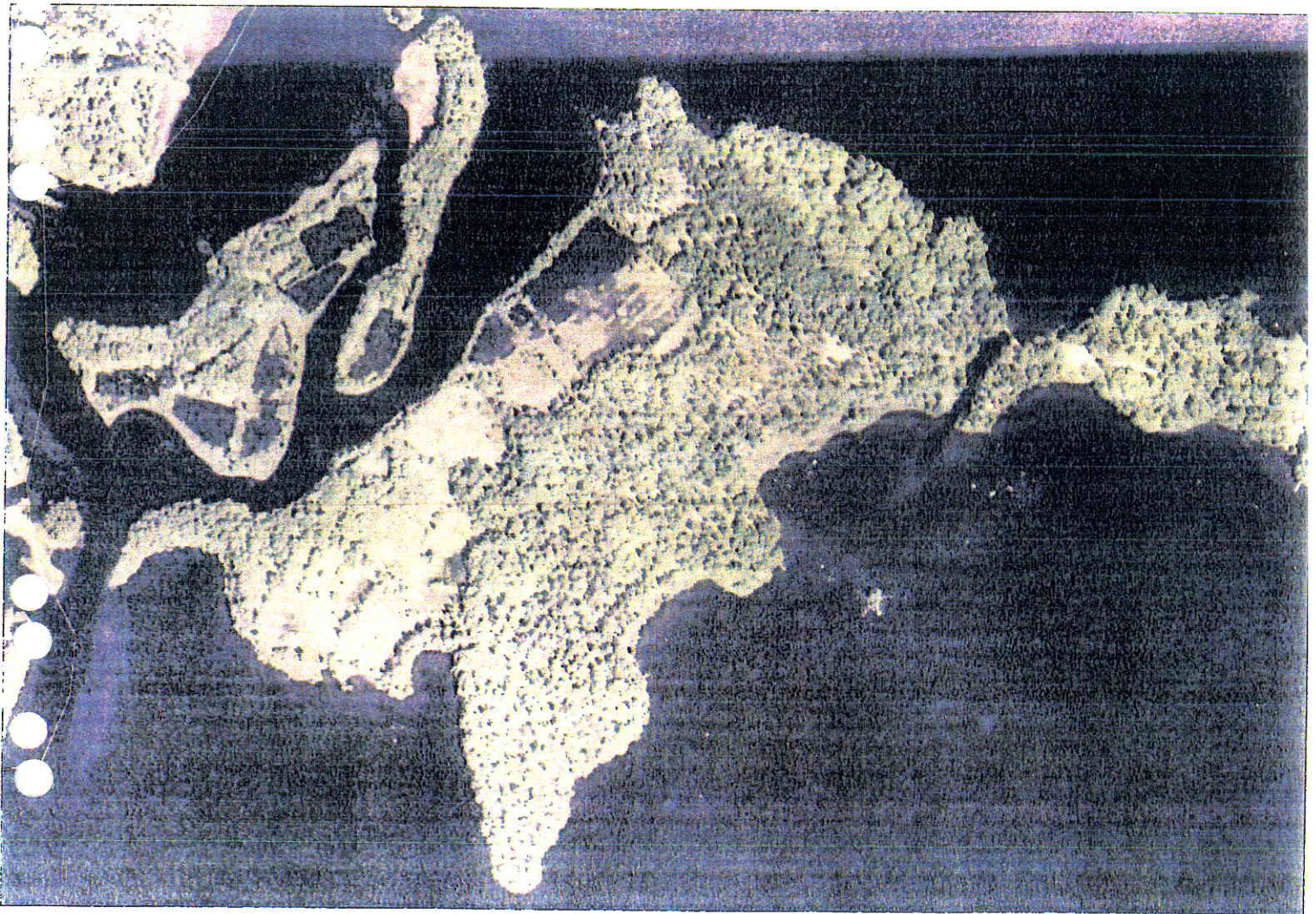

[illegible]

bilaga 4
1(2)

Bilaga 4
2(2)

Kommunfullmäktige

2007-10-22

12

§ 89

Dnr 2007 0295 265

Miljöskyddsärende, kommunalt naturreservat och skötsel föreskrifter för Näset och Ebbarps by

Gatukontoret har med hjälp av miljö- och byggkontoret upprättat förslag till kommunalt naturreservat och skötsel föreskrifter för Näset och Ebbarps by. De två områdena berör enbart kommunal mark, som redan idag används som strövområden. Förslaget redovisades i konceptform den 23 maj 2007 för kommunstyrelsens arbetsutskott, som beslutade godkänna förslaget för samråd. Samrådshandlingar har sänts ut till berörda sakägare och förslaget har även funnits tillgängligt för granskning på gatukontoret under tiden den 13 juli 2007 till och med den 17 augusti 2007.

Arbetsutskottet diskuterar bestämmelserna och framtida vägsträckningar och förslår några ändringar.

Beslut

Arbetsutskottet tar under § 266/2007 upp ärendet nästa möte.

Viss mindre revidering av underlaget skall utföras.

Beslut

Arbetsutskottet beslutar under § 284/2007 behandla ärendet den 19 september 2007 då förändringarna införts i materialet.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen:

Kommunfullmäktige antar förslag till kommunalt naturreservat och skötsel föreskrifter för Näset och Ebbarps by.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige antar förslag till kommunalt naturreservat och skötsel föreskrifter för Näset och Ebbarps by.

Beslut

Kommunfullmäktige antar förslag till kommunalt naturreservat och skötsel föreskrifter för Näset och Ebbarps by.

Justerare

Utdragsbestyrkande

Förslag till områdesindelning
Nov 2005 initial version

